

**„Erőforrás-hatékony Európa”
Felmérés a helyi és regionális
önkormányzatokról
Az eredmények összefoglalása**

Az alábbi következtetések a Bécsi Közgazdasági és Üzleti Egyetem Fenntarthatósági Kutatóintézete (RIMAS) (Zoran Rušnov és Norma Schönherr) által készített „Az erőforrás-hatékony Európa kiemelt kezdeményezés értékelése” c. dokumentumon alapulnak.

A következtetések nem képviselik a Régiók Bizottsága hivatalos álláspontját.

Az Európai Unióról és a Régiók Bizottságáról további információk az interneten, a <http://www.europa.eu>, illetve a <http://www.cor.europa.eu> honlapon található.

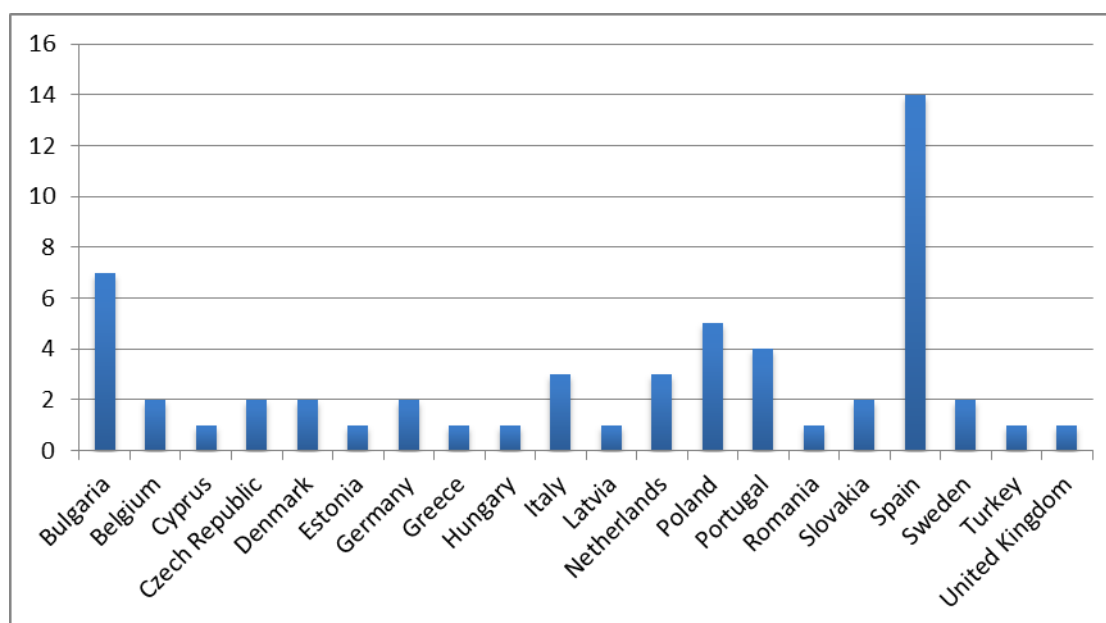
© Európai Unió, 2013. augusztus

A dokumentum egyes részeinek más kiadványban való felhasználása a forrás feltüntetésével engedélyezett.

Háttér

2013 második negyedében a Régiók Bizottsága – Európa 2020 nyomonkövetési platformján keresztül – tanulmányt készített az „**Erőforrás-hatékony Európa**”¹ kiemelt kezdeményezéséről, melyben ismerteti a téma jelenlegi állását a helyi és regionális önkormányzatok szemszögéből.

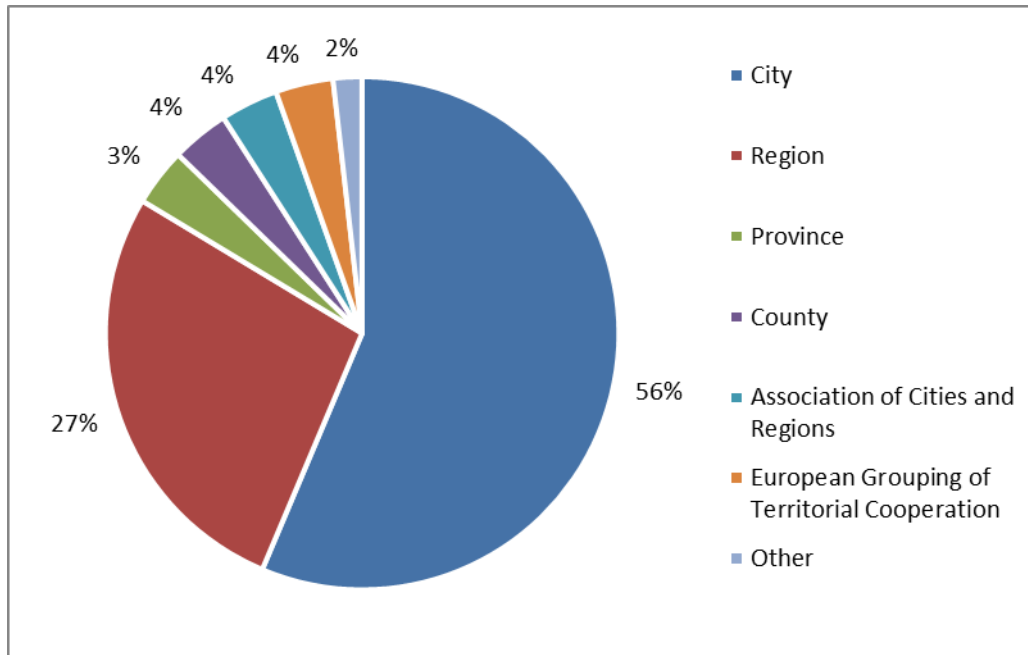
Ez a felmérés egy nagyobb nyomonkövetési folyamat, az Európa 2020 stratégia nyomonkövetési folyamatának a része, melyet a Régiók Bizottsága indított el 2012 decemberében, és amely 2013 novemberéig tart. Ezeknek a különböző értékeléseknek az eredményei hét – az egyes kiemelt kezdeményezések számára rendezett – konferencia számára szolgáltatott anyagot, majd a későbbiekben az Európai Bizottságának az Európa 2020 stratégia 2014-ben esedékes félidei felülvizsgálatához biztosítják a Régiók Bizottsága hozzájárulását. A felmérésről készített alábbi jelentés **20 uniós tagállamból és Törökországból érkezett 55 válaszon** alapul (1.1. ábra). Az eredményeket az RB 2013. szeptember 2–3-i, vilniusi konferenciáján ismertetik.

1. ábra: Az egyes EU-tagállamokból beérkezett válaszok száma

A válaszok legnagyobb része városoktól – vagy azok nevében – érkezett (56%), valamint régióktól (27%), megyéktől (4%), városok és régiók szövetségeitől (4%), európai területi együttműködési csoportosulásoktól (4%), tartományoktól (3%) és egyéb válaszadóktól (2%), ahogyan az 1.2. ábra mutatja. Az 55 résztvevő közül 27 az Európa 2020 stratégiát nyomon követő RB-s platform tagja.

¹ A felmérést 2013. április 30. és július 11. között végezték; a kérdőív és a háttér-információk a <http://portal.cor.europa.eu/europe2020/ClosedSurveys/Pages/A-Resource-Efficient-Europe.aspx> címen találhatóak.

2. ábra: A válaszadók megoszlása az önkormányzat típusa szerint

Az alábbi jelentés négy fejezetből áll, ahogyan a kérdőív kérdései is négy nagyobb egységre vannak bontva. Ezek a fejezetek a következők:

- Politikai kihívások és a rájuk adott helyi és regionális szintű válaszok;
- Az „Erőforrás-hatékony” Európa jelentősége a helyi önkormányzatok számára;
- A tagállami politikák jelentősége a helyi önkormányzatok számára;
- Szakpolitikai és finanszírozási kérdések.

Minden fejezet összefoglalja a válaszokból kirajzolódó főbb tendenciákat, rámutat az eltérő megközelítésekre és az egyéni észrevételekre. A négy fejezetet egy bevezető rész előzi meg, amely tájékoztat magáról a kiemelt kezdeményezésről, valamint a releváns politikai területek jelenlegi kérdéseiről és kihívásairól.

Összefoglalás és következtetések

A kérdőív 18 kérdést tartalmazott négy témakörben. Az alábbiakban összefoglaljuk a főbb eredményeket, és ismertetjük a kapott válaszokból levonható következtetéseket:

- A helyi és regionális önkormányzatok **71%-a az energiahatékonyságot és a megújuló energiák használatát** tartja régiója/városa fő kihívásának, míg a válaszadók **58%-a ezt a források hatékonyabb felhasználásában látja**. Ezt követik **az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra történő átállás**, illetve **a közlekedési ágazat modernizálása** jelentette nehézségek; mindkettőt a válaszadók **44%-a** említette.
- A válaszadók **67%-a** nevezte meg **legaktuálisabb célként helyi szinten új lehetőségek felfedezését és megteremtését a gazdasági növekedés, a nagyobb fokú innováció és az EU versenyképességének javítására**, figyelembe véve régiójuk jelenlegi kihívásait. **58%-uk** legfontosabb célként **az éghajlatváltozás elleni küzdelmet**, valamint **az erőforrás-felhasználás környezeti hatásának csökkentését** jelölte meg mint legfontosabb célt, míg a résztvevők további **56%-a** említi célként **a gazdasági teljesítménynek az erőforrás-felhasználás mérséklése melletti javítását**.
- A felmérés résztvevőinek **53%-a** fogadott el az erőforrás-hatékonysággal kapcsolatos politikákat **az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, erőforrás-hatékony energiarendszerek területén**. A válaszadók **44%-a** vezetett be **fenntartható fogyasztást és termelést**, illetve **alacsony szén-dioxid-kibocsátású, erőforrás-hatékony közlekedést** célzó politikákat. **35%-uk** valósított meg regionális alapú, **a nyersanyagok (ásványi anyagok, erdők és a biomassza) hatékony felhasználására** irányuló politikákat, míg **29%-uk** fogadott el politikákat a **hulladékmentes gazdaság**, valamint a **biodiverzitás, az ökoszisztéma-szolgáltatások és a földhasználat** terén.
- A helyi és regionális önkormányzatok **65%-a** azt a választ adta, hogy **egy integrált keret részeként elfogadtak egymással összefüggő politikákat**, és **csupán 15%-uk** adott **nemleges választ az integrált politikák elfogadásával kapcsolatos kérdésre**. **20%-uk** pedig nem válaszolt a kérdésre.
- A válaszadók **44%-a** tartja **elég reális célkitűzésnek az üvegházhatású gázok kibocsátásának 20%-os csökkentését az 1990-es szinthez**

képest. **35%-uk** tartotta ezt a célkitűzést **nagyon megfelelőnek**. A megújuló energiák **20%-os** részesedését a válaszadók **56%-a** vélte **elég reálisnak**, míg **33%-uk** szerint ez **igen valószínű**. Ezen túlmenően, a **20%-os energiahatékonyság-növelés** a válaszadók **56%-a** szerint **elég reális**, **31%-uk** pedig **igen valószínűnek** véli e cél elérését.

- A válaszadók **65%-a** kiterjesztené a **Polgármesterek Szövetségének keretét** a hulladékgazdálkodás területére is. Másik **55%--uk** szeretné a **vízgazdálkodás**, **53%-uk** pedig a **biodiverzitás és a földhasználat** bevonását. A válaszadók **51%-a** pedig a **levegőszennyezést** látná szívesen a Polgármesterek Szövetsége részeként.
- A résztvevők **majdnem 46%-a** véli **elég reális célnak az élelmiszerlánc erőforrás-felhasználásának 20%-os csökkentését**, míg **27%-uk** szerint ez a célkitűzés **nem megvalósítható**. A válaszadók **45%-a** tartja **elég reálisnak** azt, hogy **minden új épület energiateljesítménye közel nulla legyen, és magas fokú anyaghatékonysággal készüljenek ezek az épületek**, **42%-uk** szerint pedig ez **minden valószínűség szerint elérhető**. Ami a mobilitást illeti, a válaszadók **44%-a** nagyon valószínűnek tartja a **közlekedésből származó üvegházhatású gázok éves kibocsátása 1%-os csökkentésének** a megvalósítását, míg **36%-uk** **elég reálisnak** véli ugyanezt a célkitűzést.
- A helyi és regionális önkormányzatok **64%-a** mondja azt, hogy a **vízforrásokkal való jobb gazdálkodás előmozdítása a leginkább időszerű** politika régiójukban/városukban. Másik **55%-uk** szerint ez a **fenntartható fogyasztás és termelés előmozdítása**, míg **53%-uk** a **hulladékok erőforrásként való hasznosítását** említi. Emellett **45%-uk** emeli ki a **kutatás és az innováció nagyobb mértékű támogatásának** a jelentőségét.
- A válaszadók **51%-a** tartja az **innovációt és a beruházásokat** az erőforrás-hatékonysági kiemelt kezdeményezés **legnehezebben végrehajtható intézkedésének**. Másik **47%-uk** sajnálatosnak tartja, hogy **nehezen megy a támogatásokhoz való hozzájutás**.
- Amikor az „Erőforrás-hatékony Európa” kiemelt kezdeményezés regionális/helyi szempontból erős és gyenge pontjairól kérdezték őket, a helyi és regionális önkormányzatok igen eltérő válaszokat adtak, melyek azonban két pozitív pontban találkoztak: a helyi és regionális önkormányzatok egyrészt nagyra értékelik a kiemelt kezdeményezésnek azt a szándékát, hogy célokat fogalmaz meg, másrészt pedig azt, hogy nagyobb súlyt ad a környezetvédelmi politikának Európában. A gyengeségeket illetően a helyi és regionális önkormányzatok rámutattak

arra, hogy az „Erőforrás-hatékony Európa” kiemelt kezdeményezés nem igazodik kellő mértékben a gazdasági válsághoz, ami regionális szinten lassítja az erőforrás-hatékonysághoz vezető folyamatot. Más megjegyzések a helyi szereplők nem megfelelő bevonására, továbbá a célokkal kapcsolatos, nem elég pontos iránymutatásokra utalnak.

- A válaszadók **27%-a ajánlana változtatásokat az „Erőforrás-hatékony Európa”** kiemelt kezdeményezésben.
- A résztvevők **36%-a** számára saját **nemzeti reformprogramjuk megfelel a helyi/regionális igényeknek** az „Erőforrás-hatékony Európa” kiemelt kezdeményezés által lefedett politikaterületeken. Ezzel szemben **20%-uk** úgy érzi, hogy nemzeti reformprogramjuk nem ad megfelelő választ helyi/regionális igényeikre az adott erőforrás-hatékonysági politikaterületeken.
- Arra válaszolva, hogy javasolnának-e változtatást saját országuk nemzeti reformprogramjában az erőforrás-hatékonysági területen, **a válaszadóknak csupán 25%-a mond igent.**
- Mivel a válaszadók **71%-a** jelezte, hogy a finanszírozásban az **ERFA-ra** támaszkodik, **ez** tűnik az erőforrás-hatékonysági kiemelt kezdeményezéssel kapcsolatos intézkedések finanszírozásához leggyakrabban használt forrásnak. A helyi és regionális önkormányzatok használják ugyanakkor a **kohéziós alapot (47%)** is, melyet az **Európai Szociális Alap (40%)** és a **LIFE (35%)** követ.
- A válaszadók **49%-a** hajtott végre intézkedéseket különböző kormányzati szintekkel partnerségben az erőforrás-hatékonysági kiemelt kezdeményezés megvalósításának érdekében.
- A válaszadók **40%-a** mutatott rá arra, hogy **nincs elegendő kapcsolat az uniós politikai keret és a helyi szintek között.**
- A helyi és regionális önkormányzatok **73%-a** mondja, hogy **rendelkeznek a különböző szereplők bevonására irányuló stratégiával az „Erőforrás-hatékony Európa” keretében meghatározott politikai célkitűzések eléréséhez.** Ennek a 73%-nak az egyötöde rendez tájékoztató kampányokat a nagyközönség bevonására és szerepvállalásának ösztönzésére. Csak 10% vonja be aktívan a kkv-kat a multiszektoriális megközelítésbe.

Mindent összevetve úgy tűnik, hogy a helyi és regionális önkormányzatok jól haladnak az „Erőforrás-hatékony Európa” célkitűzéseinek a megvalósítása felé. Bizonyos célok elérése érdekében azonban még néhány kihívást le kell küzdeni. Például, ahogyan korábban elhangzott, a helyi és regionális önkormányzatok számára az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások használata jelenti a legfőbb kihívást. Ez azzal magyarázható, hogy a hagyományos energiarendszerekről a megújulóakra való átállás megvalósításakor problémák lépnek fel, vagy pénzügyi vagy technológiai korlátok miatt.

Ezen túlmenően a költségeket csökkentő és így a gazdaságot ösztönző innovatív energiarendszerek szükségességét azzal is hangsúlyozzák a helyi és regionális önkormányzatok, hogy nagy jelentőséget tulajdonítanak annak, hogy új lehetőségeket keressenek és teremtsenek a gazdasági növekedés és a nagyobb mértékű innováció számára. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának 20%-os csökkentésével kapcsolatosan kibontakozó tendencia a helyi és regionális önkormányzatok elmondása szerint a kibocsátásokat mérséklő tömegközlekedés előmozdítása és terjedése.

A helyi és regionális önkormányzatok nehézségeket jeleztek az élelmiszerlánc erőforrás-felhasználásának csökkentése terén is, ami a nemzeti kormányok által meghatározandó irányvonalak hiányának tudható be. További probléma az erőforrás-hatékonysági projektekbe történő beruházások hiánya, legyen szó akár uniós, akár magánfinanszírozásról.

A kiemelt kezdeményezéshez javasolt változtatásokat illetően a helyi és regionális önkormányzatoknak hasonló érveik vannak: elsősorban nagyobb költségvetést és egyértelmű, kötelező érvényű célokat tartanak szükségesnek. Ezen túlmenően egyértelműen kérik a helyi és regionális önkormányzatok, valamint az európai politikai keret közötti kapcsolatok javítását, ami jelzi a helyi és regionális önkormányzatok bevonásának alacsony szintjét.